

Yenikapı: Yok- Yer(e) Yer Olmanın Provası

Yenikapı: Rehearsing Place-Making in a Non-Place

Baran Bora Paşmakçioğlu, Cemre Alakay, Ece Yeşiova, Emine Çolak,

Utku Savaş Dönmez

Stüdyo Yürütücüleri / Studio Instructors: Ecem Ergin, Funda Tan Bayram, Hande Çiğerli,

İrfan Emre Kovankaya, Süleyman Can Çinkılıç

Stüdyo Asistanı / Studio Assistant: Lemye İzel Aydın

AURA - İPA YAZ AKADEMİSİ 2026

Her kent iki kez
yaşar: bir i
güneşin altında,
diğeri toprağın
sessizliğinde. Yer
üstü ısı ve
ısıyı
biriktiren yer
altı serinliği ve
zamanı saklar.
Betonun tuttuğu
sıcaklık ise
toprağın koruduğu
hafıza arasında
görünmeyen bir
çatışma yaşanır.
Kentsel ısı adası,
bu çatışmanın
mekânsal izidir.
Isı, yalnızca
atmosferde değil,
kentin belleğinde
de birikir.

kaydedildiği canlı
bir katmandır. Yer
üstünde beton ve
asfalt güneşi
depolayarak ısıyı
geceye taşıırken,
yer altında
toprağın serin
hafızası varlığını
korumaya devam
eder. Kentsel ısı
adası, doğanın
kaybından çok,
yüzeylerin
hafızasını
değiştiren bir
dönüşümün
sonucudur. Isı
burada yalnızca
fiziksel bir olgu
değil; görünmeyen,
biriken ve mekânın
karakterini
dönüştüren (den) kapı
ıdır.

Giriş

İklim değişikliği, kentleri yalnızca çevresel açıdan değil, sosyal ve mekânsal açıdan da dönüştüren temel sorunlardan biri hâline gelmiştir. Artan sıcaklıklar, uzun süren sıcak hava dalgaları, düzen-siz yağışlar, ani su baskınları, kuraklık ve kuvvetli rüzgârlar kentlerdeki yaşam koşullarını doğrudan etkilemektedir. Özellikle yoğun yapılaşmış, sert zemin oranı yüksek ve bitki örtüsü sınırlı alanlarda bu etkiler daha belirgin biçimde hissedilmektedir. Kamusal açık alanlar ise hem iklimsel risklerin görünür olduğu hem de bu risklere karşı çözüm üretme potansiyeli taşıyan önemli kent mekânlarıdır. İklim dayanıklılığı, bir kentin değişen çevresel koşullara uyum sağlayabilme, karşılaştığı risklerin etkisini azaltabilme ve gündelik yaşamın sürekliliğini koruyabilme kapasitesini ifade etmektedir. Bu yaklaşım yalnızca büyük afetlere karşı önlem almayı değil; kamusal alanlarda gölge, serinlik, su yönetimi, hava dolaşımı ve ekolojik süreklilik gibi günlük yaşamı doğrudan etkileyen koşulların iyileştirilmesini de kapsamaktadır. Bu nedenle iklim dayanıklı tasarım, çevresel verileri ve doğal süreçleri tasarım kararlarının temel bir parçası olarak ele almaktadır. Gölgeleme sistemleri, geçirgen yüzeyler, yağmur suyu toplama çözümleri, bitkilendirme, doğal hava akışını destekleyen mekânsal düzenlemeler ve mevsimsel kullanıma uyum sağlayan esnek elemanlar bu yaklaşımın başlıca araçlarıdır. Bu sistemler sayesinde sert zeminlerin aşırı ısınması azaltılabilir, yağmur suyu yüzey akışına dönüşmeden değerlendirilebilir ve kullanıcılar için daha konforlu mikroiklim alanları oluşturulabilir. Böylece kamusal alan, yalnızca dolaşılan veya belirli etkinlikler sırasında kullanılan bir yüzey olmaktan çıkarak gündelik yaşamı destekleyen çevresel bir altyapıya dönüşür. Kinetik İklim projesi, bu sorunlara ağır ve kalıcı yapılarla değil; gölgeyi, rüzgârı, suyu ve bitki örtüsünü birlikte çalıştıran hafif ve dönüşebilir bir sistemle yanıt vermektedir. Proje, Yenikapı'nın açık alan karakterini korurken çevresel performansını artırmayı ve alanı yıl boyunca kullanılabilen, sosyal açıdan canlı ve iklim koşullarına uyumlu bir kent mekânına dönüştürmeyi amaçlamaktadır.

Introduction

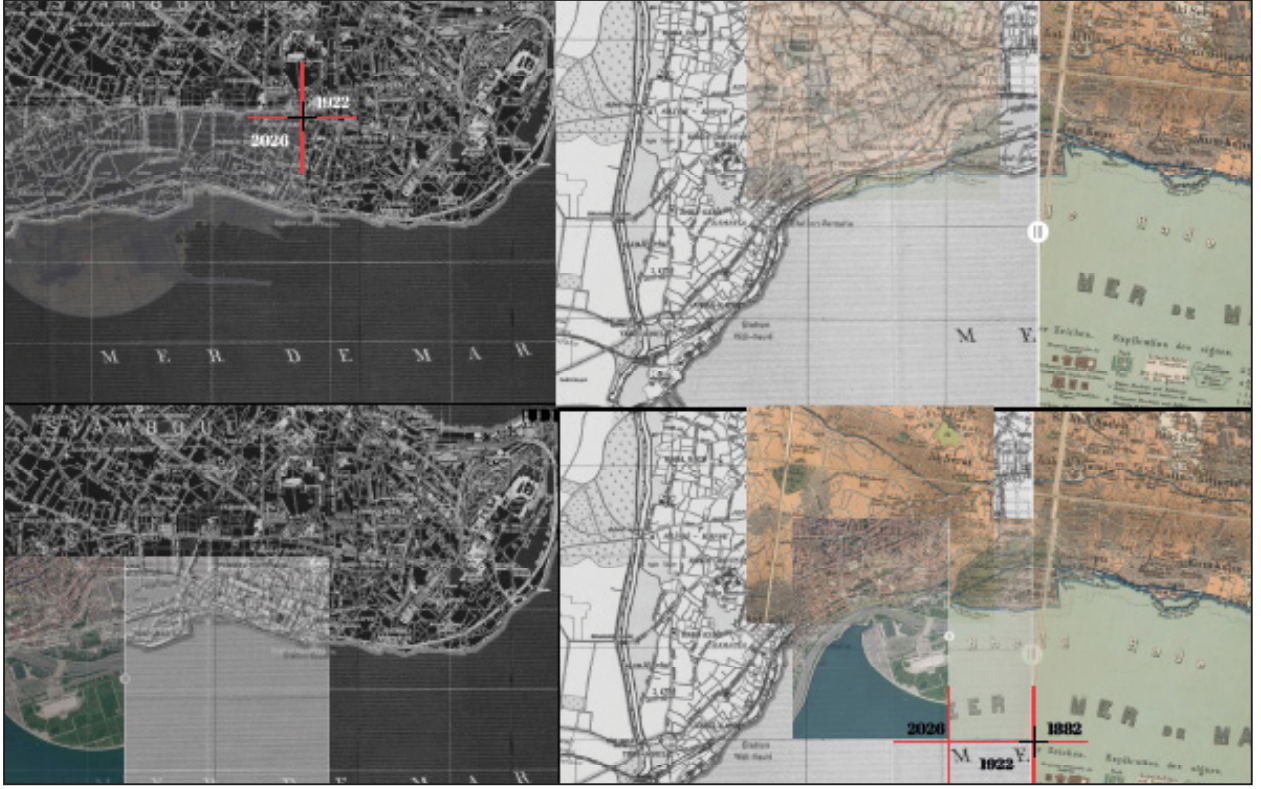
Climate change has become one of the major challenges reshaping cities environmentally, socially and spatially. Rising temperatures, prolonged heatwaves, irregular rainfall, flash floods, drought and strong winds directly affect urban living conditions. These impacts are particularly severe in densely built areas dominated by hard surfaces and limited vegetation. Public open spaces therefore play a critical role, both as places where climate-related risks become visible and as environments where adaptive solutions can be developed. Climate resilience refers to a city's capacity to adapt to changing environmental conditions, reduce the effects of climate-related risks and sustain everyday urban life. In public spaces, this involves improving shade, thermal comfort, water management, natural airflow and ecological continuity. Shading structures, permeable surfaces, rainwater-harvesting systems, vegetation and flexible seasonal elements can reduce surface temperatures, control stormwater runoff and create more comfortable microclimatic conditions. The Kinetic Climate project responds to these challenges through a lightweight and adaptable system that brings together shade, wind, rainwater and vegetation. Rather than introducing heavy and permanent structures, the proposal preserves Yenikapı's open character while improving its environmental performance. It aims to transform the area from a space used mainly for circulation and occasional events into a climate-responsive, socially active public space that supports everyday use throughout the year.

Çalışma Alanının Konumu
Study Area Location

Çalışma alanı, İstanbul'un Fatih ilçesinde, Marmara Denizi'nin kuzey kıyısında yer alan Yenikapı dolgu alanının yaklaşık 25.000 m²'lik bölümünü kapsamaktadır. Tarihi Yarımada'nın güneyinde bulunan alan; deniz ulaşımı, Marmaray, metro ve kara yolu bağlantılarına yakınlığı sayesinde İstanbul'un önemli ulaşım odaklarından biriyle doğrudan ilişki kurmaktadır. Bu konumu, Yenikapı'yı yalnızca bir kıyı alanı değil, farklı ulaşım sistemlerinin, kullanıcı gruplarının ve kentsel hareketlerin kesiştiği önemli bir geçiş noktası hâline getirmektedir. Merkezi konumuna ve geniş açık yüzeyine rağmen alan, festival, miting, konser ve büyük ölçekli organizasyonlar dışında gündelik yaşam içerisinde sınırlı biçimde kullanılmaktadır. Yoğun sert zemin dokusu, gölge sağlayan elemanların ve iklimsel konforu destekleyen kamusal donatıların yetersizliği, kullanıcıların alanda uzun süre kalmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle proje, Yenikapı'nın mevcut açık alan karakterini koruyarak kıyı ile kent arasındaki ilişkiyi güçlendirmeyi; alanı daha erişilebilir, iklime duyarlı ve yıl boyunca kullanılabilen aktif bir kamusal mekâna dönüştürmeyi amaçlamaktadır.

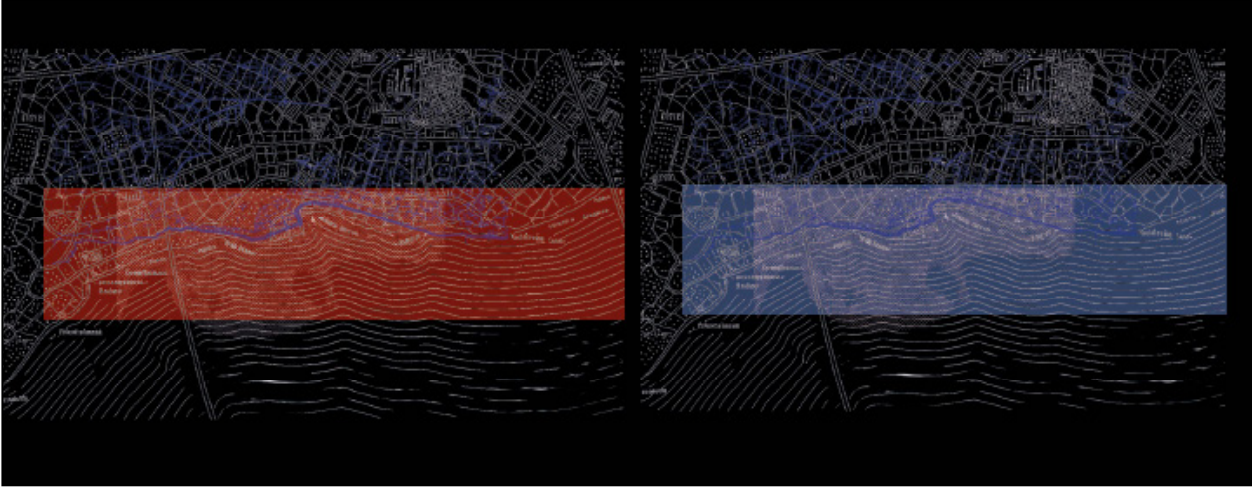
The study area covers approximately 25,000 m² of the Yenikapı fill area, located on the northern coast of the Marmara Sea in Istanbul's Fatih district. Situated to the south of the Historic Peninsula, the site is closely connected to major transport systems, including ferry services, Marmaray, metro lines and road networks. This strategic position makes Yenikapı not only a waterfront area, but also an important urban threshold where different modes of transport, user groups and movement patterns intersect. Despite its central location and extensive open surface, the area is used only to a limited extent in everyday life outside festivals, rallies, concerts and other large-scale events. Its predominantly hard-surfaced character, together with the lack of shade and public amenities that support climatic comfort, makes prolonged use difficult. The project therefore aims to preserve the open character of Yenikapı while strengthening the relationship between the city and the waterfront, transforming the site into a more accessible, climate-responsive and active public space that can be used throughout the year.

Tarihsel Dönüşüm ve Kıyı Hafızası
Historical Transformation and Coastal Memory

Yenikapı kıyısı, tarih boyunca ulaşım, altyapı ve dolgu müdahaleleri sonucunda önemli bir mekânsal dönüşüm geçirmiştir. 1882 ve 1922 tarihli haritalar, kıyı çizgisinin bugüne göre kente daha yakın olduğunu ve tarihî kent dokusunun denizle daha doğrudan bir ilişki kurduğunu göstermektedir. Günümüz haritasında ise kıyının denize doğru ilerlediği ve geniş bir yapay zemin oluşturduğu görülmektedir. Haritaların üst üste okunması, bugünkü Yenikapı açık alanının doğal kıyı çizgisinin devamı değil, farklı dönemlerde gerçekleşen müdahalelerin ürettiği yeni bir kentsel katman olduğunu ortaya koymaktadır. Bu dönüşüm yalnızca kıyı formunu değil, alanın kullanım biçimini ve kentle kurduğu ilişkiyi de değiştirmiştir. Dolgu alanı, büyük etkinliklere olanak sağlayan geniş ve kesintisiz bir yüzey üretirken, kıyının insan ölçeğindeki gündelik kullanımını ve tarihî kentle olan mekânsal sürekliliğini zayıflatmıştır.

The Yenikapı coastline has undergone a significant spatial transformation through successive transportation, infrastructure and land-reclamation interventions. Maps dated 1882 and 1922 show a coastline located much closer to the historic urban fabric, allowing a more direct relationship between the city and the sea. In the present-day map, the shoreline has extended further into the Marmara Sea, creating a large artificial ground. Reading these maps together reveals that today's Yenikapı open space is not a continuation of the natural coastline, but a new urban layer produced through interventions made over time. This transformation altered not only the shape of the coast, but also the way the area is used and connected to the city. While the fill area created a large and continuous surface suitable for major events, it weakened the everyday, human-scale relationship between the waterfront and the historic city.

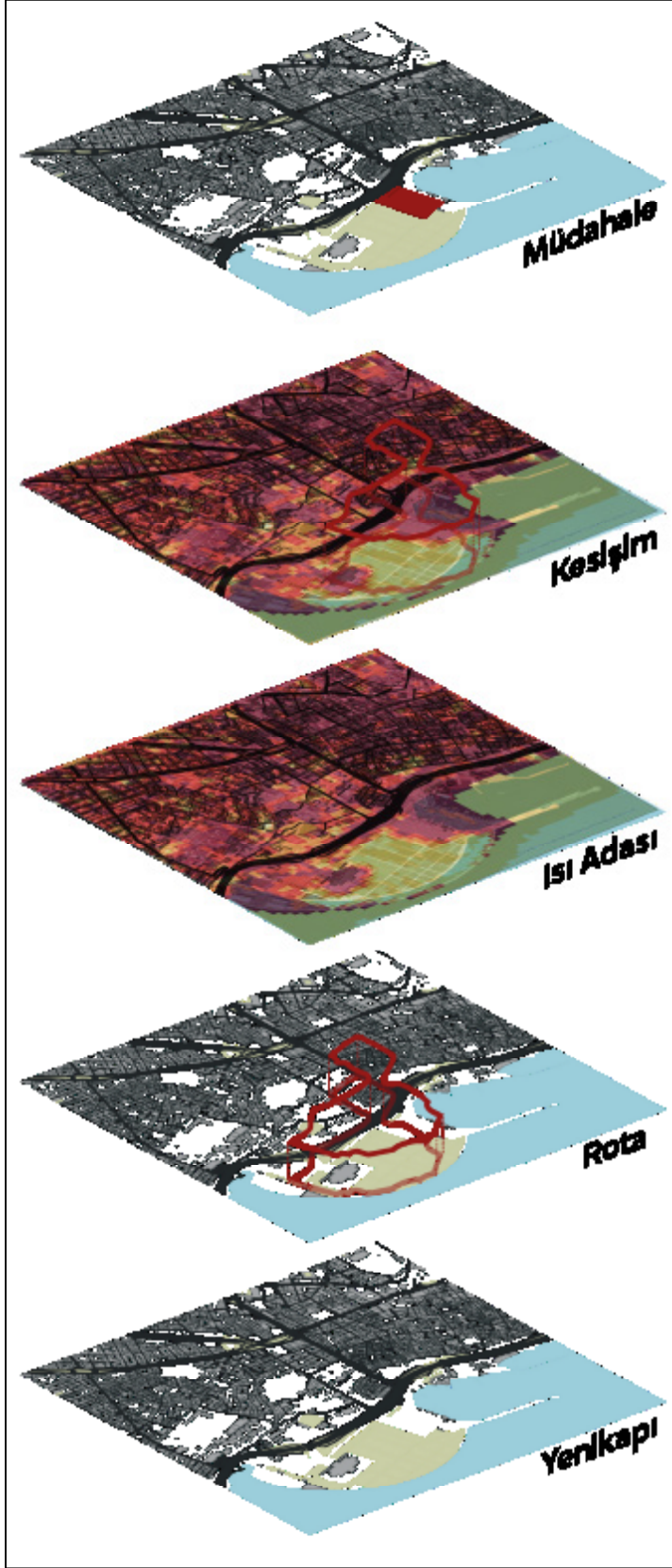

Yüzey Geçirgenliği ve Zemin Örtüsü
Surface Permeability and Ground Cover

Yüzey örtüsü analizi, Yenikapı dolgu alanında sert ve geçirimsiz yüzeylerin geniş bir alan kapladığını göstermektedir. Bitkisel yüzeyler alanın belirli bölümlerinde yoğunlaşırken, etkinlik ve ulaşım amaçlı kullanılan açık alanlarda beton ve asfalt yüzeyler baskındır. Bu durum yağmur suyunun toprağa sızmasını sınırlandırmakta, yüzey akışını artırmakta ve özellikle yaz aylarında ısı birikimine neden olmaktadır. Proje, mevcut sert zemini tamamen kaldırmak yerine bitki adaları, geçirgen yüzeyler ve yağmur suyu toplama sistemleri ekleyerek alanın çevresel performansını artırmayı amaçlamaktadır.

The ground-cover analysis shows that hard and impermeable surfaces occupy a large part of the Yenikapı fill area. Vegetated surfaces are concentrated in specific sections, while concrete and asphalt dominate the open spaces used for events and transportation. This condition limits rainwater infiltration, increases surface runoff and contributes to heat accumulation, particularly during the summer months. Rather than removing the existing hard surfaces entirely, the project aims to improve the site's environmental performance through planting islands, permeable surfaces and rainwater-harvesting systems.

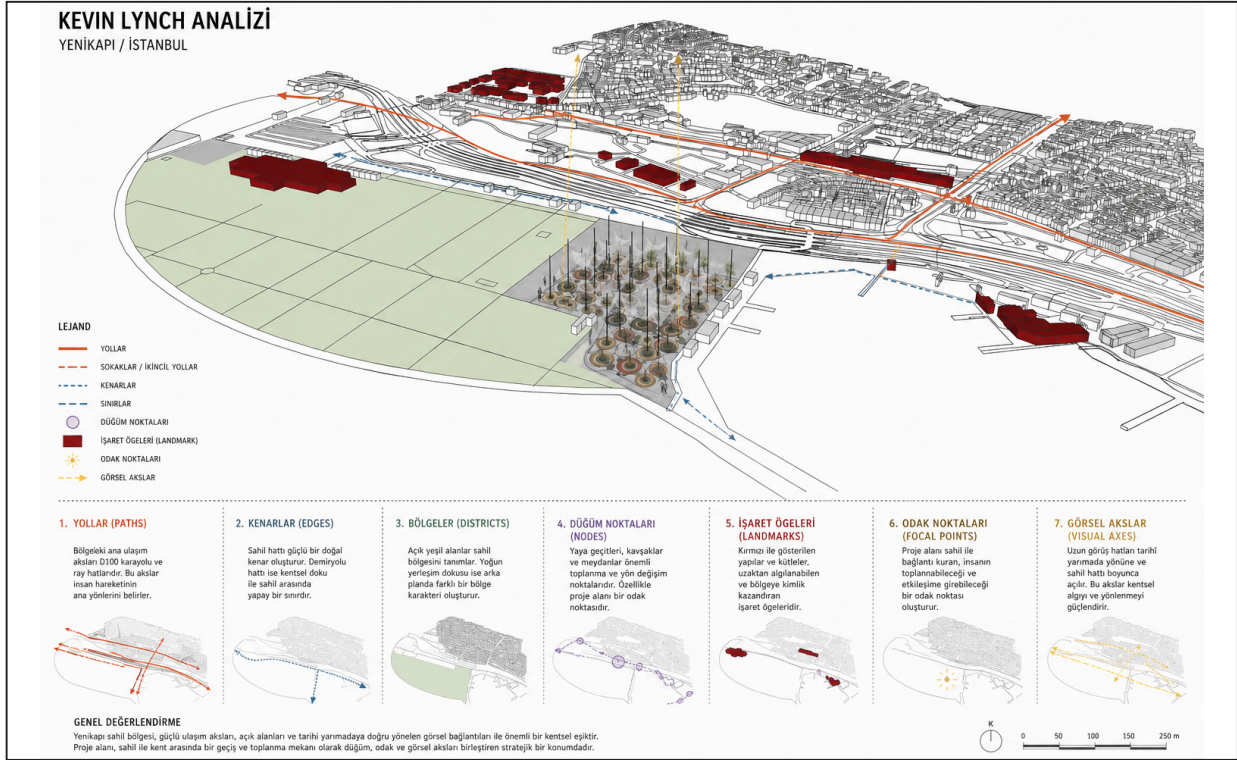

Analizden Müdahaleye
From Analysis to Intervention

Müdahale alanı; Yenikapı'nın mevcut mekânsal yapısı, yaya hareketleri, kentsel ısı adası etkisi, gölge eksikliği ve kıyı ile kurulan bağlantılar birlikte değerlendirilerek belirlenmiştir. Katmanlı analiz süreci ilk olarak Yenikapı'nın kent içindeki konumunu ve çevresindeki ulaşım ağlarını ortaya koymaktadır. Ardından toplu taşıma noktaları, kıyı hattı ve kamusal alanlar arasında oluşan yaya rotaları incelenmiştir. Isı adası analizi ise geniş sert zeminlerin yoğunlaştığı ve iklimsel konforun azaldığı bölgeleri görünür hâle getirmiştir. Bu verilerin üst üste getirilmesi sonucunda, yoğun yaya hareketi ile yüksek ısı etkisinin keşiştiği stratejik bir bölge ortaya çıkmıştır. Seçilen alan, kent ile kıyı arasındaki hareketlerin karşılandığı ve iklim odaklı kamusal altyapının gündelik yaşamla doğrudan ilişki kurabileceği bir eşik olarak değerlendirilmektedir.

The intervention area was defined through a layered analysis of Yenikapı's spatial structure, pedestrian movement, urban heat island effect, shade deficiency and connections to the waterfront. The process begins by examining Yenikapı's position within the city and its relationship with the surrounding transport networks. Pedestrian routes between public transport hubs, the coastline and major public spaces were then identified. The urban heat island analysis revealed the areas where extensive hard surfaces intensify heat accumulation and reduce climatic comfort. Overlaying these layers highlighted a strategic zone where concentrated pedestrian movement intersects with high levels of heat exposure.

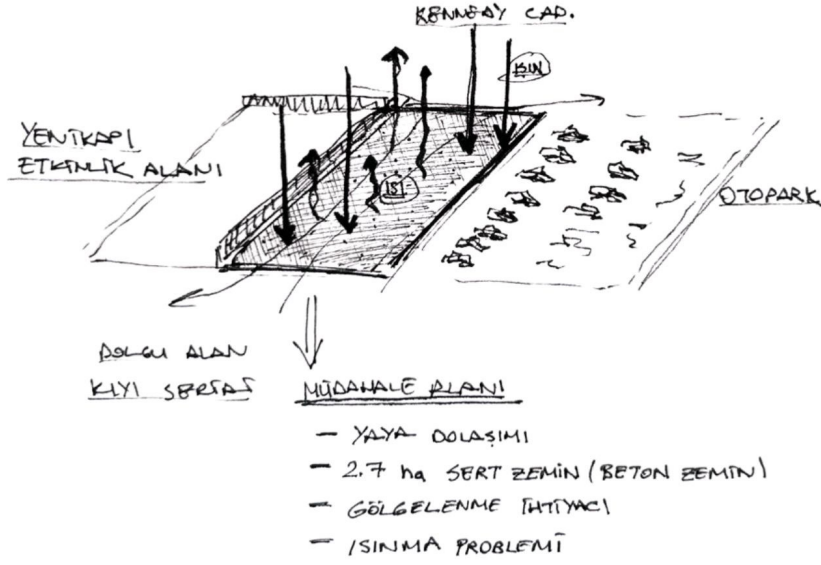

Kentsel İmge ve Mekânsal Yapı Urban Image and Spatial Structure

Kevin Lynch yöntemiyle gerçekleştirilen mekânsal okuma, Yenikapı'nın güçlü ulaşım aksları, belirgin kentsel kenarlar ve geniş açık alanlardan oluşan önemli bir kentsel eşik olduğunu göstermektedir. Yenikapı Aktarma Merkezi, feribot iskelesi ve ana yol kesişimleri, farklı ulaşım biçimlerinin ve kullanıcı hareketlerinin yoğunlaştığı başlıca düğüm noktalarıdır. Kadir Topbaş Gösteri ve Sanat Merkezi ile çevredeki büyük ölçekli kamusal yapılar ise alanın algılanabilirliğini güçlendiren işaret öğeleri olarak öne çıkmaktadır. Tarihi Yarımada ve Marmara Denizi yönünde açılan görsel akslar, alanın kent ve kıyı arasındaki stratejik konumunu belirginleştirmektedir. Bununla birlikte, güçlü ulaşım bağlantılarına rağmen dolgu alanının iç kesimleri gündelik yaya hareketleriyle yeterince bütünleşmemektedir. Müdahale alanı, kıyı ile kent arasında yeni bir geçiş ve toplanma odağı oluşturarak mevcut yolları, düğüm noktalarını ve görsel bağlantıları kamusal yaşamla bir araya getirme potansiyeline sahiptir.

The spatial reading based on Kevin Lynch's method identifies Yenikapı as a significant urban threshold shaped by major transport routes, distinct urban edges and extensive open spaces. The Yenikapı transport hub, ferry terminal and major road intersections function as key nodes where different modes of transport and patterns of movement converge. Large public buildings, including the Kadir Topbaş Performance and Art Centre, act as landmarks that strengthen the legibility of the area. Visual axes extending toward the Historic Peninsula and the Marmara Sea further emphasise Yenikapı's strategic position between the city and the coast. Despite its strong transport connections, the inner parts of the fill area remain weakly integrated into everyday pedestrian movement. The intervention area has the potential to create a new transitional and gathering space between the city and the waterfront, connecting existing paths, nodes and visual relationships with public life.

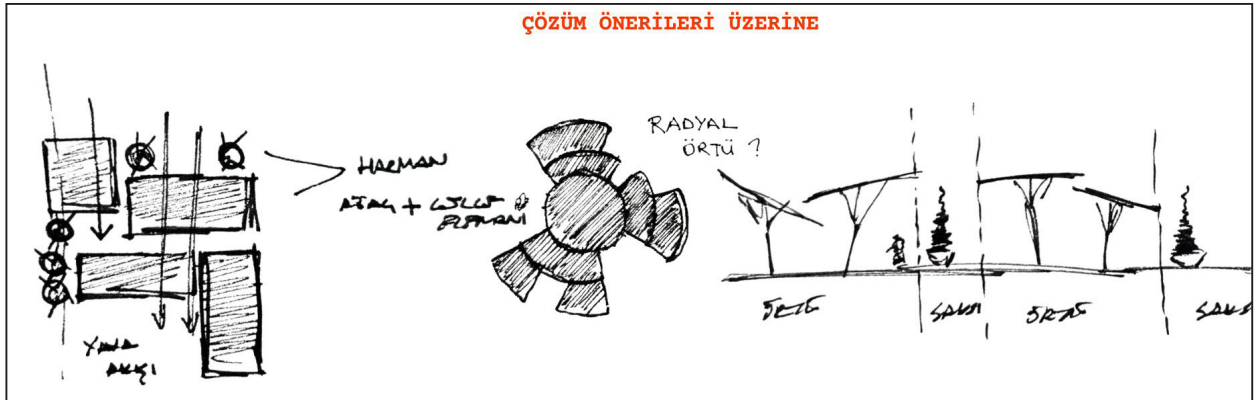
PROBLEMİ TESPİT ETMEK

Yenikapı dolgu alanına ilişkin ilk gözlemler, geniş sert zeminlerin, sınırlı bitki örtüsünün ve gölge eksikliğinin gündelik kullanımı önemli ölçüde azalttığını göstermektedir. Özellikle yaz aylarında beton yüzeylerde oluşan ısı birikimi, kullanıcıların alanda uzun süre kalmasını zorlaştırmaktadır. Büyük etkinliklere hizmet eden mevcut açık alan karakteri ise ağır ve kalıcı müdahaleler yerine esnek bir tasarım yaklaşımını gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda geliştirilen ilk tasarım eskizleri; farklı yüksekliklerdeki ince direkler, gergi halatları ve yarı geçirgen tekstil yüzeylerden oluşan hafif bir gölgeleme sistemi önermektedir.

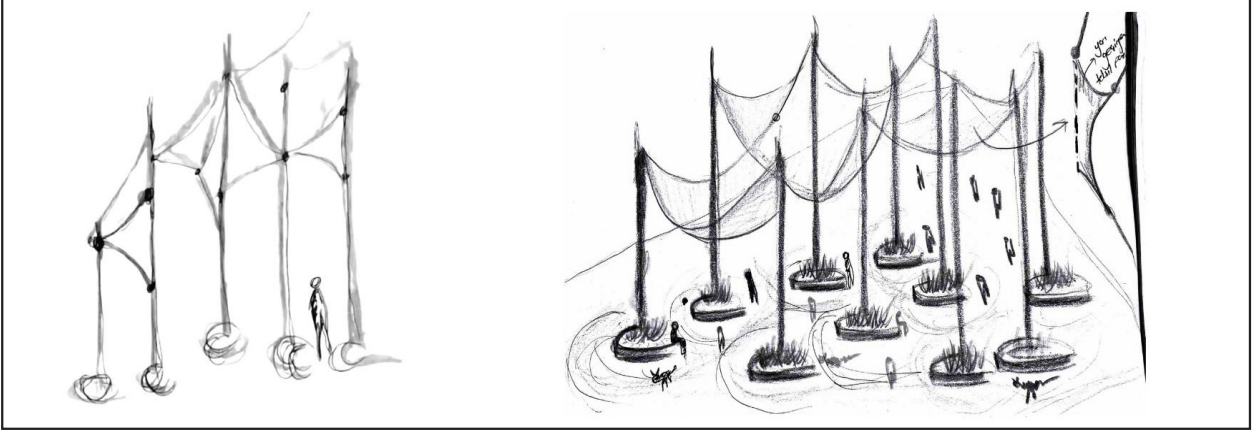
Initial observations of the Yenikapı fill area reveal that extensive hard surfaces, limited vegetation and the lack of shade significantly restrict everyday use. During the summer months, heat accumulation on concrete surfaces makes it difficult for users to remain in the area for extended periods. At the same time, the site's role as a venue for large-scale events requires a flexible design approach rather than heavy and permanent interventions. The initial design sketches therefore propose a lightweight shading system composed of slender poles at varying heights, tension cables and semi-permeable textile surfaces.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ÜZERİNE

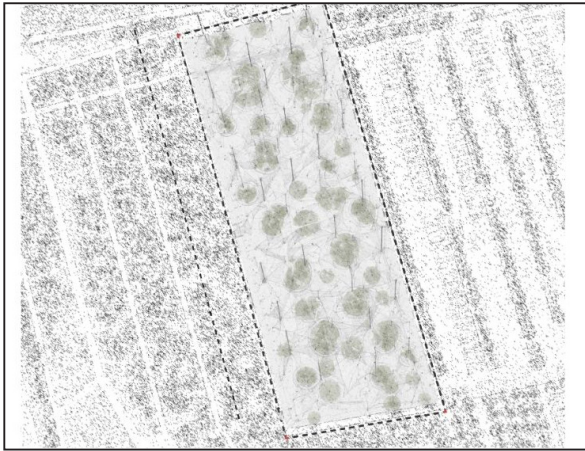

Direklerin çevresinde yer alan bitki adaları ve dairesel kullanım alanları, geniş zemini insan ölçeğinde parçalara ayırırken oturma, dinlenme ve buluşma noktaları oluşturmaktadır. Böylece çözüm, alanın etkinlik kapasitesini korurken iklimsel konforu ve gündelik kamusal kullanımı güçlendiren dönüşebilir bir altyapı olarak ele alınmaktadır.

Planting islands and circular activity zones positioned around the poles divide the extensive ground into spaces at a more human scale, while creating areas for seating, resting and gathering. The proposal is conceived as an adaptable public infrastructure that improves climatic comfort and supports everyday use without reducing the site's capacity to host temporary events.

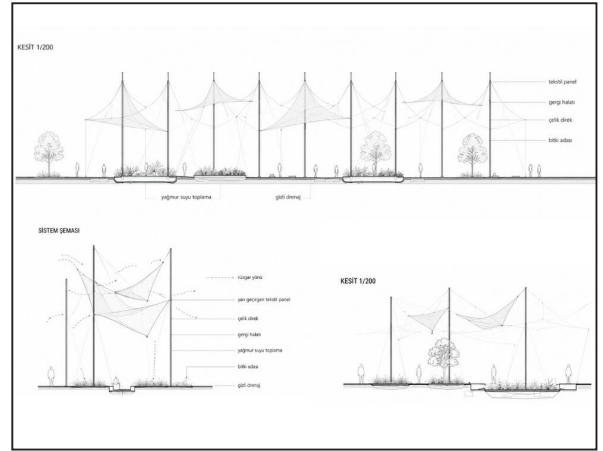

Problemin Tespitinden Tasarım Kararına
From Problem Identification to Design Response

Modüler Düzen ve İnsan Ölçeği
Modular Organization and Human Scale

Modüler kurgu, sistemin ihtiyaç duyulan bölümlerde çoğaltılmasına, azaltılmasına veya yeniden düzenlenmesine imkân vermektedir. Böylece öneri, sabit bir son biçim yerine kullanım yoğunluğu, mevsimsel koşullar ve etkinlik programlarına göre değişebilen açık uçlu bir tasarım sistemi olarak çalışmaktadır.

Its modular organization allows the system to be expanded, reduced or rearranged according to changing needs. Rather than defining a fixed final form, the proposal operates as an open-ended design system that can respond to levels of use, seasonal conditions and different event programmes.

Mevsimsel Dönüşüm
Seasonal Transformation

Yarı geçirgen tekstil yüzeyler yaz aylarında güneş ışığını filtreleyerek değişken gölge alanları oluşturur. Bitki adaları ve açık hava dolaşımı, kıyı boyunca daha serin ve konforlu bir kamusal ortam sağlar. Kışın tekstil yüzeylerin kaldırılmasıyla güneş ışığı zemine ulaşır ve alanın açık karakteri korunur.

During summer, semi-permeable textile surfaces filter sunlight and create shifting areas of shade. Planting islands and natural airflow provide a cooler and more comfortable public environment along the waterfront. In winter, the textile surfaces are removed, allowing sunlight to reach the ground while preserving the site's open character.

